

Turun yliopisto
University of Turku

YDINVOIMALAITOSPROJEKTI JA SOPIMUSSUHTEET (SOPU) -PROJEKTI

Tilannekatsaus 21.8.2012

Oikeustieteellinen tiedekunta

Turun yliopisto
University of Turku

PROJEKTIN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tavoitteet

- selvittää ydinvoimatoimittajayritysten sopimuskäytäntöjä ja sopimusosaamista sekä jäsenyritysten tärkeiksi kokemia kysymyksiä ja oikeudellisia haasteita (fokus: alihankinta).

paikantaa ydinvoimalaitostoimitukseen parhaiten soveltuvat sopimusoikeudelliset periaatteet sekä samalla kartoittaa vältettävien sopimusmääräysten joukkoa
- Tutkimuskysymykset
  - 1) Miten ydinvoimalaitoksen toimittamiseen liittyvät sopimukset poikkeavat tavallisista urakka- ja muista toimitussopimuksista ja mihin nämä erot perustuvat?
  - 2) Ydinvoimalaitostoimituksiin liittyvät vastuukysymykset
- Empiirisen osion (2-vaiheinen) tarkoituksena erityisten juridisten ongelma-alueiden kartoitus ja tunnistaminen; samalla niiden seikkojen esiin nostaminen, joihin projektin myöhempi seminaaritoiminta fokusoidaan
- Empiirisen osion lisäksi tutkimushanke koostuu projektissa työskentelevien tohtoriopiskelijoiden väitöskirjoista, seminaarityöskentelystä sekä mahdollisista julkaisuista

Oikeustieteellinen tiedekunta

EMPIIRINEN VAIHE / I-OSIO / KYSELYTUTKIMUS

- Kysymysten taustalla
  - SOPU-projektin tutkimussuunnitelmassa yksilöidyt tutkimuskysymykset
  - tutkimushankkeen osaprojektien eli väitöskirjojen kannalta keskeiset teemat riidanratkaisu ja sopimuksen irtisanominen
  - lisäksi osalla kysymyksistä kartoitettiin projektin eri toimijoiden välisten rajapintojen hahmottamista
- Kysely on toteutettiin sähköisesti datan analysointi- ja kyselytyökalu Webropolin avulla maaliskuu-toukokuussa 2012
- Vastaamista pyydettiin 84:ltä ydinvoima-alalla tavalla tai toisella toimivalta yritykseltä (FinNuclear ry:n jäsenyritykset sekä Teknologiateollisuus ry:n ydinvoima-alan toimittajat -toimialaryhmä)
- Kysely sisälsi sekä kyllä/ei-tyyppisiä että avoimia kysymyksiä
- Vastauksia kyselyyn saatiin 18 kappaletta (vastausprosentti noin 21); suurin osa toimittajia tai konsultti-/suunnitteluyrityksiä

EMPIIRINEN VAIHE / II-OSIO / HAASTATTELUT

- Kohde: ydinvoimalaitosprojektissa eri tavoin mukana olevat toimijat
- Toteutetaan ensisijaisesti syyskuun 2012 aikana, kuitenkin viimeistään lokakuussa (2 haastattelijaa / kohde)
- Haastateltaviksi on yhteistyössä FinNuclear ry:n kanssa suunniteltu seuraavia tahoja:
  - 1) Dekra Industrial Oy 2) Empower Oy 3) Japrotek Oy Ab 4) Konecranes Finland Oy
  - 5) Kraftanlagen ARGE Olkiluoto 3 6) Pöyry Finland Oy 7) Säteilyturvakeskus (STUK) 8) TVO Nuclear Services Oy 9) Wärtsilä Finland Oy 10) YIT Oy
- Tavoitteena on saada tietoa siitä, minkälaisia oikeudellisia haasteita ydinvoimatoimittajayritykset kohtaavat erityisesti alihankintatilanteissa sekä syventää kyselytutkimuksesta kertynyttä tietoa
- Tutkijat suorittavat haastattelutulosten analysoinnin
- Tulokset käydään läpi yhteistyössä yritysedustajien kanssa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla, esim. workshop-työskentely, loppusyksystä tai keväällä

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 1/3

- **Ydinvoima-alan ominaispiirteitä**
  - **Laatuajattelu; Laatusysteemit; Laatuvaatimukset;**
  - YVL-vaatimukset; normaalia tiukempi valvonta ja tarkempi sopiminen projektin toteuttamisesta
  - **Dokumentoinnin** byrokraattisuus, tarkkuus ja täsmällisyys dokumentoinnissa
  - Ydinvahinkoihin liittyvät **vastuut**; Ydinturvallisuusvastuun rajaaminen projektin omistajalle, Vastuunvieritys lykkäys-, hyväksymis- ja maksuehtoja hyväksikäyttämällä.
  - Riskien mittavuus ja suuruus
  - **Aikataulujen huomioiminen** : Viivästysten massiivisuus.
  - Ensimmäiset sopimusversiot yksipuolisia
  - Turvallisuuteen liittyvät kontrollitoiminnot ja kurssit
  - Sopimusten monimutkaisuus.
  - Sopimusprosessi vaatii huolellista etukäteisvalmistelua ennen tarjoamista
  - Asentamisen seuranta heikompaa kuin rakentamisen

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 2/3

- **Ydinvoima-alalle tyypillisiä ongelmia**
  - Sopimukselliset
    - Tilaajan omien **vastuiden** rajoittaminen; riskin valuttaminen aliurakoitsijalle;
    - Tilaajan standardisoiman **sopimuksen muuttaminen** (erit. toimittajan vastuu)
    - Reunaehtojen määrittäminen asennussuunnittelulle ja asennukselle
    - **Toimituslaajuuden/ajan muuttumisesta aiheutuvien seurausten ja korvausten määrittely**; tilaajan vaatimus töiden jatkamisesta, vaikka avoimia asioita (hintaa, muutostyö)
    - Vastuu asennetuista osista tilaajan **hyväksymiseen** asti.
    - Esivalmistuksen **aikataulun ja määrän sitominen asennusaikatauluun** (varastointitilat, vastuu, kulut)
    - **Puutteelliset määritelmät sopimuksessa ja lähtödokumentaatioissa** sekä niistä aiheutuvat seuraukset ja kulut, vastuut puutteellisuuksista.
    - Tilaajan haluttomuus seurata maksuliikennesopimusta
    - **Sovellettava laki ja oikeuspaikka**; kohtuuttomuus alihankkijalle
    - Luvanhaltijan sopimusehdot läpäisevät koko valmistusketjun

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 3/3

- Kilpailua rajoittavat lausekkeet
- Max. viiveen päivämäärä, jolla toimittaja voi purkaa sopimuksen ja tähän liittyvät automaattiset korvaukset
- Pitkään voimassa olevat sopimuspykälät
- Takuut ja vakuudet
- Pankkitakausten ehdot

Yleisesti

- Viranomaisprosessin hallinta
- Ajan ja resurssien hallinta
- Valtasuhteet pienten ja suurten yritysten välillä; tilaajayhtiöiden "virastomainen lähestymistapa"
- Viivästysten heijastuminen koko alihankintaketjuun
- Työntekijöiden tilausmäärän vaihtelu